

ROZSUDEK SOUDU (velkého senátu)

14. prosince 2005 *

Ve věci T-69/00,

Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA (FIAMM), se sídlem
v Montecchio Maggiore (Itálie),

Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies, Inc.
(FIAMM Technologies), se sídlem v East Haven, Delaware (Spojené státy),

zastoupené I. Van Bael, A. Cevesem a F. Di Gianni, advokáty, s adresou pro účely
doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Radě Evropské unie, zastoupené G. Maganzou, J. Huberem, F. Ruggerim
Laderchim a S. Marquardtem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: italština.

a

Komisi Evropských společenství, původně zastoupené P. Kuijperem, L. Gussettím, V. Di Bucci, C. Brownem a E. Righini, poté P. Kuijperem, L. Gussettím, V. Di Bucci a E. Righini, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaným,

podporovaným

Španělským královstvím, původně zastoupeným R. Silva de Lapuerta, poté E. Braquehaisem Conesou, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

vedlejší účastníkem,

jejímž předmětem je žaloba na náhradu škody údajně vyplývající z celní příirážky, jejíž uložení na dovozy stacionárních akumulátorů od žalobkyň povolil Spojeným státům americkým orgán pro řešení sporů Světové obchodní organizace (WTO) na základě zjištění, že režim dovozu banánů do Společenství je neslučitelný s dohodami a ujednáními připojenými k Dohodě o zřízení Světové obchodní organizace (WTO),

SOD PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
(velký senát),

ve složení B. Vesterdorf, předseda, P. Lindh, J. Azizi, J. Pirrung, H. Legal, R. García-Valdecasas, V. Tiili, J. D. Cooke, A. W. H. Meij, M. Vilaras a N. Forwood, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: H. Jung,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednáních konaných dne 11. března 2003 a 26. května 2004,

vydává tento

Rozsudek

Právní rámeček

- ¹ Dne 15. dubna 1994 podepsalo Společenství závěrečný akt uzavírající mnohostranná obchodní jednání Uruguayského kola, Dohodu o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), jakož i dohody a ujednání obsažené v přílohách 1 až 4 Dohody o zřízení WTO (dále jen „dohody WTO“).

- 2 Po tomto podpisu Rada přijala rozhodnutí 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986–1994) (Úř. věst. L 336, s. 1).

- 3 Jak vyplývá z preambule Dohody o zřízení WTO, strany se rozhodly uzavřít dohody, které budou „na základě reciprocit a vzájemných výhod zaměřeny na podstatné snížení celních sazeb a ostatních překážek obchodu a na odstranění diskriminačního zacházení v mezinárodních obchodních vztazích“.

- 4 Článek II odst. 2 Dohody o zřízení WTO stanoví:

„Dohody a související právní nástroje, zahrnuté do příloh 1, 2 a 3 [...], tvoří nedílnou součást této Dohody a jsou závazné pro všechny členy.“

- 5 Článek XVI Dohody o zřízení WTO, nazvaný „Různá ustanovení“, ve svém odstavci 4 stanoví:

„Každý člen zabezpečí soulad svých právních předpisů a správních řízení se svými závazky, jak jsou uvedeny v připojených Dohodách.“

- 6 Kromě toho Ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů (dále jen „UŘS“), jež je obsaženo v příloze 2 Dohody o zřízení WTO, v odstavci 2 poslední větě článku 3, nazvaného „Obecná ustanovení“, upřesňuje:

„Doporučení a rozhodnutí [orgánu pro řešení sporů] nemohou rozšířit nebo zmenšit práva a závazky předvídané uvedenými dohodami.“

- 7 Podle čl. 3 odst. 7 UŘS:

„Před podáním odvolání člen přezkoumá, zda opatření podle těchto řízení bude účelné. Cílem mechanismu řešení sporů je zajistit uspokojivé řešení sporu. Přednost je dáována takovému řešení, které je pro sporné strany společně přijatelné a které je v souladu s uvedenými dohodami. V případě, že nedojde ke společně přijatelnému řešení, je prvním cílem mechanismu řešení sporů obvykle zajistit, aby byla dotčená opatření odstraněna, jestliže jsou shledána neslučitelnými s ustanoveními jakékoli uvedené dohody. K vyrovnáním lze přikročit pouze tehdy, jestliže je okamžité odstranění opatření neuskutečnitelné, a pouze jako k dočasnému opatření na dobu, dokud nebude opatření, které je neslučitelné s uvedenou dohodou, odstraněno. Posledním prostředkem, který [UŘS] poskytuje členům používajícím řízení při řešení sporů, je možnost suspendovat uplatnění koncesí nebo jiných závazků podle uvedených dohod na nediskriminačním základě, pokud jde o jiné členy a za předpokladu, že k tomu [orgán pro řešení sporů] dá souhlas.“

- 8 Článek 7 UŘS stanoví, že skupiny odborníků učiní nález tak, aby pomohly orgánu pro řešení sporů (dále jen „DSB“) vydat doporučení nebo rozhodnutí o otázkách, které mu byly předloženy. Podle čl. 12 odst. 7 UŘS v případě, že se sporným stranám nepodaří dosáhnout vzájemně uspokojivého řešení, předloží skupina odborníků své nálezy v písemné formě DSB.
- 9 Článek 17 UŘS stanoví, že DSB zřídí stálý odvolací orgán, který bude zkoumat odvolání v případech řešených skupinami odborníků.
- 10 Podle článku 19 UŘS v případě, že skupina odborníků nebo odvolací orgán dospějí k závěru, že opatření je neslučitelné s Dohodou o zřízení WTO, doporučí, aby je dotčený člen s takovou dohodou uvedl do souladu. V doporučení, které skupina odborníků nebo odvolací orgán učiní, může navíc navrhnout způsob, jakým by dotčený člen takové doporučení mohl provést.
- 11 Podle čl. 21 odst. 1 UŘS, nazvaného „Dohled nad prováděním doporučení nebo rozhodnutí“, je pro zabezpečení účinného řešení sporů v zájmu všech členů podstatné bezodkladné provádění doporučení nebo rozhodnutí DSB.
- 12 Na základě čl. 21 odst. 3 UŘS, pokud dotčený stát nemůže ihned postupovat v souladu s doporučeními a rozhodnutími, UŘS může poskytnout dotčenému členu rozumnou lhůtu, která případně bude určena závazným rozhodčím řízením.

- 13 V případě neshody ohledně existence opatření přijatých s cílem být v souladu s doporučeními nebo rozhodnutími DSB nebo jejich slučitelnosti s Dohodou o zřízení WTO čl. 21 odst. 5 UŘS upřesňuje, že tento spor se bude řídit podle pravidel řešení sporů obsažených v UŘS, včetně postoupení věci původní skupině odborníků vždy, když to bude možné.
- 14 Podle čl. 21 odst. 6 UŘS bude DSB dohlížet na provádění přijatých doporučení nebo rozhodnutí, a pokud DSB nerozhodne jinak, bude záležitost provedení doporučení nebo rozhodnutí zařazena na program zasedání DSB po 6 měsících následujících po datu, kdy byla stanovena rozumná lhůta uvedená v odstavci 3, a zůstane na programu jednání DSB, dokud tato záležitost nebude vyřešena.
- 15 Článek 22 UŘS, nazvaný „Vyrovnání a suspenze koncesí“, stanoví:

„1. Vyrovnání a suspenze koncesí nebo jiných závazků jsou dočasnými opatřeními, která je možno použít v případě, že doporučení nebo rozhodnutí nejsou prováděna v rozumné lhůtě. Ani vyrovnání, ani suspenze koncesí nebo jiných závazků nejsou nicméně žádoucí pro řádné provádění doporučení směřujícího k uvedení opatření do souladu s uvedenými dohodami. Vyrovnání je dobrovolné a, je-li tak dohodnuto, bude v souladu s uvedenými dohodami.

2. Jestliže dotčený člen neuvede opatření, považované za neslučitelné s uvedenou dohodou, do souladu s touto dohodou nebo nedodrží jinak doporučení a rozhodnutí v rozumné lhůtě určené podle odstavce 3 článku 21, zahájí tento člen, je-li o to požádán a nejpozději při uplynutí rozumné lhůty, jednání s kteroukoli

stranou, která je dotčena řízením o řešení sporů s cílem dosáhnout vzájemně přijatelného vyrovnání. Jestliže nebylo uspokojivé vyrovnání dohodnuto do 20 dní po datu uplynutí rozumné lhůty, může kterákoli strana dotčená řízením o řešení sporu požádat o povolení DSB suspendovat poskytování koncesí nebo jiných závazků podle uvedených dohod dotčenému členovi.

3. Při posuzování, kterou koncesi nebo jiný závazek suspendovat, se bude žalující strana řídit následujícími principy a postupy:

- a) zásadně platí, že žalující strana by se měla nejprve snažit suspendovat koncese nebo jiné závazky, týkající se stejného sektoru/stejných sektorů, ve kterém/ve kterých skupina odborníků nebo odvolací orgán shledal porušení nebo jiné zrušení nebo zmenšení výhod;
- b) jestliže tato strana usoudí, že není praktické nebo účinné suspendovat koncese nebo jiné závazky v tomtéž sektoru (sektorech), bude se snažit suspendovat koncese nebo jiné závazky v jiných sektorech podle téže dohody;
- c) jestliže tato strana usoudí, že není praktické nebo účinné suspendovat koncese nebo jiné závazky v jiných sektorech podle téže dohody a že okolnosti jsou dostatečně závažné, může se snažit suspendovat koncese nebo jiné závazky podle jiné uvedené dohody;

[...]

4. Úroveň suspenze koncesí nebo jiných závazků, povolené DSB, bude úměrná úrovni zrušení nebo zmenšení výhod.

[...]

6. Jestliže dojde k situaci, uvedené v odstavci 2, poskytne DSB na žádost povolení suspendovat koncese nebo jiné závazky ve lhůtě 30 dní od uplynutí rozumné lhůty, ledaže DSB cestou konsensu rozhodne odmítnout takovou žádost. Jestliže však dotčený člen má námitky k úrovni navržené suspenze nebo namítá, že principy a postupy uvedené v odstavci 3 nebyly dodrženy v případech, kdy žalující strana žádala povolení k suspenzi koncesí nebo jiných závazků [...], bude záležitost předložena rozhodčímu řízení. Toto rozhodčí řízení bude zabezpečeno původní skupinou odborníků, pokud jsou členové dosažitelní nebo rozhodcem určeným generálním ředitelem, a bude ukončena [ukončeno] ve lhůtě šedesáti dní počínající dnem uplynutí rozumné lhůty. Koncese a jiné závazky nebudou v průběhu rozhodčího řízení suspendovány.

7. Rozhodce, postupující na základě odstavce 6, nebude zkoumat povahu koncesí nebo jiných závazků, které mají být suspendovány, ale určí, zda je úroveň takové suspenze úměrná úrovni zrušení nebo zmenšení výhod. [...] Strany přijmou rozhodnutí rozhodce jako konečné a dotčené strany nebudou usilovat o druhé rozhodčí řízení. DSB bude bezodkladně zpraven o tomto rozhodnutí a na žádost poskytne souhlas se suspenzí koncesí nebo jiných závazků v případě, že je žádost slučitelná s rozhodnutím rozhodce, ledaže by DSB cestou konsensu rozhodl o zamítnutí žádosti.

8. Suspenze koncesí nebo jiných závazků bude dočasná a nebude uplatňována déle, než bude opatření, které bylo shledáno neslučitelným s uvedenou dohodou, odstraněno nebo než člen, který musí provést doporučení nebo rozhodnutí, nalezne řešení, pokud jde o zrušení nebo zmenšení výhod, nebo než bude dosaženo vzájemně uspokojivého řešení. V souladu s [odstavcem 6 článku 21 UŘS] bude DSB nadále dohlížet na provádění přijatých doporučení nebo rozhodnutí, včetně těch případů, kdy bylo překročeno k vyrovnání nebo kdy byly suspendovány koncese nebo závazky, ale doporučení uvést opatření do souladu s uvedenými dohodami nebyla provedena.

[...]“

Skutkový základ sporu

- 16 Dne 13. února 1993 přijala Rada nařízení (EHS) č. 404/93 o společné organizaci trhu s banány (Úř. věst. L 47, s. 1; Zvl. vyd. 03/13, s. 388, dále jen „SOT s banány“). Režim obchodu se třetími zeměmi zavedený hlavou IV tohoto nařízení stanovil preferenční předpisy ve prospěch banánů pocházejících z určitých afrických, karibských a tichomořských zemí (AKT), jež spolupodepsaly čtvrtou úmluvu AKT-EHS z Lomé ze dne 15. prosince 1989 (Úř. věst. 1991, L 229, s. 3).
- 17 Na základě stížností podaných v únoru 1996 u DSB několika členy WTO, mezi nimiž byly Ekvádor a Spojené státy americké, skupina odborníků vytvořená v souladu s ustanoveními UŘS vydala dne 22. května 1997 zprávy, ve kterých shledala neslučitelnost dovozního režimu SOT s banány se závazky převzatými

Společenstvím z titulu dohod WTO. Skupina odborníků rovněž ve zprávách doporučila, aby DSB vyzval Společenství k uvedení sporných předpisů Společenství do souladu s dohodami WTO.

- 18 Na základě odvolání Společenství stálý odvolací orgán dne 9. září 1997 v podstatě potvrdil závěry skupiny odborníků a doporučil DSB vyzvat Společenství k uvedení sporných předpisů Společenství do souladu s dohodami WTO.
- 19 Dne 25. září 1997 přijal DSB jak zprávy skupiny odborníků, tak i zprávu odvolacího orgánu.
- 20 Dne 16. října 1997 Společenství v souladu s čl. 21 odst. 3 UŘS informovalo DSB, že bude dodržovat v plném rozsahu své mezinárodní závazky.
- 21 Dne 17. listopadu 1997 stěžující státy požadovaly na základě čl. 21 odst. 3 písm. c) UŘS, aby byla závazným rozhodčím řízením určena rozumná lhůta, ve které musí Společenství splnit své povinnosti.
- 22 Rozhodčím nálezem zveřejněným dne 7. ledna 1998 příslušný rozhodce v tomto ohledu stanovil období mezi 25. zářím 1997 a 1. lednem 1999.
- 23 Přijetím nařízení (ES) č. 1637/98 ze dne 20. července 1998, kterým se mění nařízení (EHS) č. 404/93 (Úř. věst. L 210, s. 28; Zvl. vyd. 03/23, s. 304), Rada pozměnila režim obchodu s banány s třetími zeměmi.

24 Preambule nařízení č. 1637/98 uvádí:

„(1) [...] režim obchodu s třetími zeměmi zavedený hlavou IV nařízení [...] č. 404/934 je třeba v různých ohledech změnit;

(2) [...] je třeba plnit mezinárodní závazky učiněné Společenstvím v rámci [WTO] a závazky vůči ostatním signatářům čtvrté úmluvy AKT-ES a současně zajistit dosahování cílů [SOT s banány];

[...]

(9) [...] fungování tohoto nařízení je třeba posoudit po uplynutí přiměřeného zkušebního období;

[...]“

25 Dne 28. října 1998 přijala Komise nařízení (ES) č. 2362/98, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 404/93 o dovozu banánů do Společenství (Úř. věst. L 293, s. 32). Tento předpis obsahuje veškerá nezbytná ustanovení pro provádění nového režimu obchodu s banány s třetími zeměmi, včetně přechodných opatření odůvodněných vstupem v platnost v brzké budoucnosti jeho prováděcích pravidel.

- 26 Jelikož Spojené státy americké měly za to, že Společenství zavedlo režim dovozu banánů postavený tak, aby byly zachovány protiprávní prvky předcházejícího režimu, čímž byly porušeny dohody WTO a rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997, zveřejnily dne 10. listopadu 1998 ve *Federal Register* prozatímní seznam výrobků pocházejících z členských států Společenství, na které z titulu odvetných opatření zamýšlely uložit celní dovozní přírážku.
- 27 Spojené státy americké oznámily dne 21. prosince 1998 svůj úmysl uplatnit od 1. února 1999, nebo nejpozději od 3. března 1999, cla ve výši 100 % na dovozy výrobků ze Společenství uvedených na seznamu vyhotoveném americkou administrativou.
- 28 Dne 14. ledna 1999 Spojené státy americké požádaly DSB na základě čl. 22 odst. 2 UŘS o povolení suspendovat, ve vztahu ke Společenství a jeho členskými státy, celní koncese a související závazky na základě Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT) z roku 1994 a Všeobecné dohody o obchodu službami (GATS) na základě hodnoty obchodu ve výši 520 milionů amerických dolarů (USD).
- 29 Během jednání DSB uskutečněného ve dnech 25. ledna až 1. února 1999 Společenství zpochybnilo tuto částku z důvodu, že neodpovídala úrovni zrušení nebo zmenšení výhod, která Spojené státy americké utrpěly, a tvrdilo, že nebyly dodrženy zásady a postupy uvedené v čl. 22 odst. 3 UŘS.
- 30 Dne 29. ledna 1999 DSB rozhodl na žádost Společenství předložit tuto otázku rozhodčímu řízení provedenému původní skupinou odborníků na základě čl. 22 odst. 6 UŘS a suspendoval žádost Spojených států amerických o povolení až do doby určení povolené částky cla na základě odvetného opatření.

- 31 Dne 3. března 1999 americká administrativa uložila vývozcům ze Společenství výrobků uvedených na novém seznamu, který sestavila, povinnost zřídit bankovní záruku ve výši 100 % hodnoty uvedeného dováženého zboží.
- 32 V rozhodnutí ze dne 9. dubna 1999 rozhodci jednak shledali, že několik ustanovení nového dovozního režimu SOT s banány bylo neslučitelných s ustanoveními dohod WTO, a určili částku 191,4 milionu USD ročně jako úroveň zrušení nebo zmenšení výhod, která Spojené státy americké utrpěly, a jednak měli za to, že suspenze provedená touto zemí pro Společenství a jeho členské státy celních koncesí a souvisejících závazků na základě GATT 1994 týkajících se obchodu v maximální výši 191,4 milionů USD ročně byla slučitelná s čl. 22 odst. 4 UŘS.
- 33 Spojené státy americké požádaly dne 7. dubna 1999 DSB na základě čl. 22 odst. 7 UŘS o povolení vybírat dovozní clo do výše této částky.
- 34 Tiskovým sdělením ze dne 9. dubna 1999 United States Trade Representative (zvláštní zástupce Spojených států amerických pro obchod, dále jen „zvláštní zástupce“) vyhlásil seznam výrobků zatížených dovozním clem ve výši 100 %. V tomto seznamu výrobků pocházejících z Rakouska, Belgie, Finska, Francie, Německa, Řecka, Irsko, Itálie, Lucemburska, Portugalska, Španělska, Švédska nebo Spojeného království byly uvedeny zejména „olovo-kyselinové akumulátory jiné než ty, které se používají pro zapalování pístových motorů nebo jako zdroj primární energie pro vozidla na elektrický pohon“. Bylo uvedeno, že zvláštní zástupce zveřejní rozhodnutí o zavedení cla ve výši 100 % ve *Federal Register* a má v úmyslu stanovit datum účinnosti pro jejich vybírání na 3. března 1999.

- 35 Toto rozhodnutí, zveřejněné dne 19. dubna 1999 ve *Federal Register* (svazek 64, č. 74, s. 19209 až 19211), bylo přijato na základě článku 301 *Trade Act* z roku 1974, podle kterého zvláštní zástupce přijímá opatření, pokud zjistí porušení práva, které mají Spojené státy americké na základě obchodní smlouvy.
- 36 Z pasáže „Datum účinnosti“ výše uvedeného opatření vyplývá, že „[zvláštní zástupce] rozhodl, že clo *ad valorem* ve výši 100 % se s účinností od 19. dubna 1999 uplatní na výrobky uvedené do oběhu nebo propuštěné z celního skladu za účelem jejich uvedení na trh 3. března 1999 nebo po tomto datu“.
- 37 Skupina odborníků vytvořená na základě žádosti Ekvádoru dne 18. prosince 1998 v souladu s čl. 21 odst. 5 UŘS rovněž dospěla dne 6. dubna 1999 k závěru, že nový režim dovozu banánů do Společenství je neslučitelný s ustanoveními dohod WTO. DSB schválil zprávu skupiny odborníků dne 6. května 1999.
- 38 Dne 19. dubna 1999 DSB povolil Spojeným státům americkým vybírat z dovozů pocházejících ze Společenství cla do roční hodnoty obchodů ve výši 191,4 milionu USD.
- 39 Dne 25. května 1999 Společenství u WTO zpochybnilo americká odvetná opatření za období od 3. března do 19. dubna 1999, zejména z důvodu jejich nabytí účinnosti ke dni 3. března 1999.
- 40 Jelikož nabytí účinnosti americké přírážky k posledně uvedenému datu bylo v rozporu s ustanoveními UŘS, skupina odborníků, na kterou se Společenství obrátilo, změnila datum nabytí účinnosti tohoto opatření na 19. dubna 1999.

41 V rámci jednání se všemi zúčastněnými stranami Společenství navrholo změny nové SOT s banány. Tyto změny byly přijaty nařízením Rady (ES) č. 216/2001 ze dne 29. ledna 2001, kterým se mění nařízení č. 404/93 (Úř. věst. L 31, s. 2; Zvl. vyd. 03/13, s. 388).

42 Podle preambule nařízení č. 216/2001:

„(1) Byly navázány četné intenzivní kontakty s dodavatelskými zeměmi a s jinými zainteresovanými stranami, aby se ukončily spory způsobené dovozním režimem zavedeným nařízením [...] č. 404/93, a byly vzaty v úvahu závěry zvláštní skupiny vytvořené v rámci systému pro řešení sporů [WTO].

(2) Analýza všech možností předložených Komisí vede k domněnce, že zřízení dovozního režimu ve střednědobé lhůtě, založeného na uplatnění cla s příslušnou sazbou a na použití celní preference pro dovoz zboží pocházejícího ze zemí AKT, představuje nejlepší záruky pro to, aby bylo jednak dosaženo cílů společné organizace trhu, pokud jde o produkci Společenství a poptávku spotřebitelů, jednak aby byla dodržena pravidla mezinárodního obchodu, a předešlo se tak novým sporům.

(3) K zavedení takového režimu však musí dojít až po dokončeném jednání s partnery Společenství v souladu s postupy WTO, a zejména článkem XXVIII [GATT...]. Výsledek těchto jednání se musí předložit ke schválení Radě, která také musí v souladu s ustanoveními smlouvy stanovit použitelnou sazbu společného celního sazebníku.

- (4) Než vstoupí tento režim v platnost, bude Společenství zásobováno v rámci několika celních kvót otevřených pro dovozy bez rozdílu původu a spravovaných podle doporučení [DSB...].
- (5) Na základě sjednaných závazků vůči zemím AKT a na základě nutnosti zaručit pro ně adekvátní konkurenční podmínky musí použití celní preference ve výši 300 eur za tunu pro dovoz banánů pocházejících z těchto zemí umožnit udržení dotyčných obchodních toků. To vede především k použití nulového cla v rámci [...] celních kvót.
- (6) Je nutné povolit Komisi, aby zahájila jednání s dodavatelskými zeměmi, které mají zásadní zájem zásobovat trh Společenství, a pokusila se dosáhnout sjednaného rozdělení obou prvních celních kvót. [...]"

43 Dne 11. dubna 2001 Spojené státy americké a Společenství uzavřely ujednání o porozumění o „prostředcích umožňujících vyřešit dlouhodobý spor týkající se režimu dovozu banánů“ do Společenství. Podle tohoto ujednání se Společenství zavazuje „[zavést] režim vylučující netarifní opatření pro všechny dovozy banánů nejpozději dne 1. ledna 2006“. Tento dokument definuje opatření, která se Společenství zavazuje přijmout během přechodného období, jež uplyne dne 1. ledna 2006. Naproti tomu se Spojené státy americké zavazují dočasně suspendovat uložení celní přírážky, kterou byly oprávněny vybírat ve vztahu k dovozům ze Společenství. Spojené státy americké nicméně sdělením DSB ze dne 26. června 2001 upřesnily, že toto ujednání o porozumění „netvoří samo o sobě vzájemně dohodnuté řešení v souladu s čl. [3 odst. 6 UŘS, a že] kromě toho, s přihlédnutím k opatřením, která musí všechny strany ještě přijmout, by bylo rovněž předčasné stáhnout tento bod z programu jednání DSB“.

- 44 Nařízením (ES) č. 896/2001 ze dne 7. května 2001, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 404/93, pokud jde o dovoz banánů do Společenství (Úř. věst. L 126, s. 6; Zvl. vyd. 03/32, s. 150), Komise definovala prováděcí pravidla nového režimu dovozu banánů do Společenství zavedeného nařízením č. 216/2001.
- 45 Spojené státy americké suspendovaly použití své celní přírážky s účinností od 30. června 2001. Od 1. července 2001 byla sazba jejich dovozního cla na stacionární akumulátory pocházející ze Společenství opět stanovena v původní výši 3,5 %.
- 46 Ze statistik předložených Komisí na základě žádosti Soudu vyplývá, že celková hodnota CIF (cost, insurance and freight) dovozů olovo-kyselinových akumulátorů do Spojených států byla 33 748 879 USD v roce 1998, 21 825 385 USD v roce 1999, 15 938 040 USD v roce 2000 a konečně 15 617 997 USD v roce 2001.
- 47 Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA (FIAMM) a Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies, Inc. (FIAMM Technologies) vykonávají svou činnost především v odvětví stacionárních akumulátorů používaných hlavně v telekomunikační oblasti, které patří mezi výrobky zasažené celní přírážkou od 19. dubna 1999 do 30. června 2001.

Řízení

- 48 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 23. března 2000 žalobkyně podaly projednávanou žalobu na náhradu škody údajně vyplývající z této přírážky.

- 49 Usnesením předsedy čtvrtého senátu ze dne 11. září 2000 bylo povoleno Španělskému království vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání žalovaných.
- 50 Na žádost Komise předloženou na základě čl. 51 odst. 1 druhého pododstavce jednacího řádu byla projednávána věc rozhodnutím Soudu ze dne 4. července 2002 předána rozšířenému senátu složenému z pěti soudců.
- 51 Dne 7. října 2002 byla věc přidělena prvnímu rozšířenému senátu na základě rozhodnutí Soudu ze dne 4. července 2002 o složení senátů a přidělování věcí jednotlivým senátům.
- 52 V důsledku překážky na straně původně určeného soudce zpravodaje z důvodu ukončení jeho funkce jmenoval předseda Soudu rozhodnutím ze dne 13. prosince 2002 nového soudce zpravodaje.
- 53 Usnesením ze dne 3. února 2003 předseda prvního rozšířeného senátu po vyslechnutí účastníků řízení spojil tuto věc a související věci T-151/00 a T-301/00 pro účely ústního řízení v souladu s článkem 50 jednacího řádu.
- 54 Účastníci řízení přednesli své řeči a odpověděli na otázky položené Soudem během jednání prvního rozšířeného senátu dne 11. března 2003.

55 Rozhodnutím ze dne 23. března 2004 Soud znovu otevřel ústní část řízení
v projednávané věci.

56 Dne 1. dubna 2004 Soud po vyslechnutí účastníků řízení rozhodl předat velkému
senátu Soudu spojené věci T-69/00, T-151/00 a T-301/00, jakož i související věci
T-320/00, T-383/00 a T-135/01.

57 Usnesením ze dne 19. května 2004 předseda velkého senátu po vyslechnutí
účastníků řízení spojil těchto šest věcí pro účely ústního řízení.

58 Z titulu organizačních procesních opatření Soud vyzval účastníky řízení, aby před
jednáním písemně odpověděli na řadu otázek. Účastníci řízení řádně předložili
požadované informace.

59 Účastníci řízení přednesli své řeči a odpověděli na otázky položené Soudem během
jednání velkého senátu konaného dne 26. května 2004.

Návrhová žádání účastníků řízení

60 Žalobkyně ve své žalobě navrhuje, aby Soud:

- uložil žalovaným, aby jim zaplatili náhradu škody ve výši 10 760 798,35 eur
(20 835 811 027,16 italských lir) nebo jakoukoli jinou částku považovanou za

přiměřenou, aktualizovanou v průběhu řízení, včetně úroků v zákonné výši podle italských předpisů od okamžiku skutečného zaplacení americké daňové administrativě cla zvýšeného o 96,5 % až do zaplacení celé částky náhrady škody, jakož i úroky z prodlení ve výši 8 % v případě prodlení s placením přiznaných částek po vyhlášení rozsudku;

— uložil žalovaným náhradu nákladů řízení.

61 Žalobkyně poté, co byly vyzvány aktualizovat tvrzenou škodu během řízení, upřesnily, že jim jen z titulu zaplacení celní přírážky vznikla ztráta ve výši 12 139 521 eur.

62 Žalované, podporované Španělským královstvím, navrhují, aby Soud:

— zamítl žalobu jako nepřípustnou nebo jako neopodstatněnou;

— uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení.

K přípustnosti

63 Aniž by uplatnily formální námitku na základě článku 114 jednacího řádu, žalované podotýkají, že žaloba je nepřípustná, jelikož jednak není v souladu s ustanoveními

čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu, a jednak z důvodu nedostatku pravomoci Soudu.

K nesouladu žaloby s ustanoveními čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu

Argumenty účastníků řízení

- 64 Žalované uplatňují, že v rozporu s požadavky stanovenými v čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu žaloba ani jasným způsobem neurčuje akt orgánů, jenž zapříčinil vznik mimosmluvní odpovědnosti Společenství, ani neuvádí jasně jednání, spočívající v konání nebo opomenutí vytýkané žalovaným.
- 65 Žalobkyně mají naopak za to, že definovaly dostatečně přesně jednání, které žalovaným vytýkají, tedy nepřijetí ve lhůtě poskytnuté DSB ustanovení účelně měnících nařízení č. 404/93 v rozporu se závazky převzatými Společenstvím z titulu dohod WTO.
- 66 Žalobkyně považují otázku, zda Společenství porušilo pravidla WTO úmyslně přijetím napadených ustanovení Společenství, nebo svou nečinností z důvodu neuvedení do souladu svých předpisů s ustanoveními dohod WTO, za čistě terminologickou.

Závěry Soudu

- 67 Na základě čl. 21 prvního pododstavce Statutu Soudního dvora, jenž se použije na řízení před Soudem na základě čl. 53 prvního pododstavce tohoto Statutu, a na základě čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu Soudu musí každá žaloba uvádět předmět sporu a obsahovat stručný popis žalobních důvodů. Toto označení musí být dostatečně jasné a přesné, aby žalovanému umožnilo přípravu jeho obrany a Soudu umožnilo rozhodnout o žalobě, případně bez dalších podpůrných informací. Za účelem zajištění právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti je pro přípustnost žaloby třeba, aby základní skutkové a právní poznatky, o které se opírá, vyplývaly alespoň ve stručnosti, ale soudržným a srozumitelným způsobem, z textu samotné žaloby.
- 68 Za účelem splnění těchto požadavků žaloba směřující, jako v tomto případě, k náhradě škody údajně způsobené orgány Společenství musí obsahovat skutečnosti umožňující určit jak jednání, které žalobce těmto orgánům vytýká, tak i důvody, na základě kterých má za to, že existuje příčinná souvislost mezi tímto jednáním a škodou, kterou údajně utrpěl (rozsudek Soudu ze dne 29. ledna 1998, *Dubois a Fils v. Rada a Komise*, T-113/96, Recueil, s. II-125, body 29 a 30).
- 69 Jak vyplývá z jejich argumentace, žalobkyně tvrdí, že utrpěly škodu z důvodu nepřijetí orgány Společenství takové změny režimu dovozu banánů do Společenství, kterou by byl tento režim ve lhůtě poskytnuté DSB uveden do souladu se závazky převzatými Společenstvím z titulu dohod WTO.
- 70 Žaloba tedy obsahuje, v rozporu s tím, co tvrdí žalované, skutečnosti umožňující určit jednání, které jim žalobkyně vytýkají, a které žalobkyně považují za původ své újmy.

- 71 Ostatně z argumentace žalovaných k opodstatněnosti žaloby vyplývá, že mohly účinně připravit svou obranu podmínek vzniku mimosmluvní odpovědnosti Společenství. Z toho vyplývá, že Soud může rozhodnout o této žalobě s plnou znalostí spisu a při dodržení zásady kontradiktornosti.
- 72 Je proto namístě odmítnout výtku žalovaných vycházející z nesouladu žaloby s ustanoveními čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu.

K pravomoci Soudu

Argumenty účastníků řízení

- 73 Komise má za to, že použití celní příirážky na výrobky dovážené žalobkyněmi na území Spojených států je důsledkem rozhodnutí vlády tohoto státu, a nikoli aktem orgánu Společenství.
- 74 Mimoto znění článku 288 ES s sebou nese nezbytnost přímé souvislosti mezi sporným aktem a činnostmi Společenství, jelikož pravomoc Soudu nemůže záviset pouze na formálním tvrzení žalobkyň, podle kterého jejich škoda vyplývá z aktů přijatých orgány Společenství.

- 75 Tvrzením, že by americká vláda nikdy nezvýšila sporné dovozní clo, pokud by k tomu neměla povolení od DSB v důsledku zjištění neslučitelnosti předpisů Společenství s pravidly WTO, žalobkyně neprokázaly orgánům Společenství přímou přičitatelnost takového rozhodnutí. Toto tvrzení naopak prokazuje, že akt, na jehož účinky si žalobkyně stěžují, je aktem přijatým Spojenými státy americkými při výkonu jejich diskreční pravomoci. Za těchto podmínek se Soud nemůže prohlásit příslušným rozhodnout o této žalobě (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. července 1987, *Étoile commerciale a CNTA v. Komise*, 89/86 a 91/86, Recueil, s. 3005, body 18 až 20).
- 76 Žalobkyně mají za to, že nelze rozumně popřít existenci příčinné souvislosti mezi škodou, kterou utrpěly, a jednáním žalovaných orgánů. Je nepochybné, že americká vláda by neuložila dovozní přírážku na výrobky žalobkyň, jestliže by k tomu neměla povolení od DSB v důsledku porušení pravidel WTO Společenstvím. Původ utrpěné škody je třeba hledat v tom, že reakce Spojených států amerických byla důsledkem porušení dohod WTO Společenstvím.

Závěry Soudu

- 77 Ustanovení článku 235 ES ve spojení s čl. 288 druhým pododstavcem ES zakládají pravomoc soudů Společenství u žalob směřujících k náhradě škod způsobených jednáním orgánů Společenství nebo jejich zaměstnanců při výkonu jejich funkce.
- 78 V tomto případě žalobkyně požadují náhradu škody, kterou, jak tvrdí, utrpěly z důvodu zvýšení dovozních cel uložených orgány Spojených států amerických na své výrobky v souladu s povolením DSB po zjištění neslučitelnosti režimu dovozu banánů do Společenství s dohodami WTO.

- 79 Žaloba je založena na mimosmluvní odpovědnosti Společenství, jež je podle žalobkyň založena z důvodu skutečnosti, že příčinu škody, již utrpěly, je třeba hledat v tom, že Rada a Komise přijaly předpisy, které DSB považoval za neslučitelné s dohodami WTO.
- 80 Soud má v důsledku toho pravomoc rozhodnout na základě článku 235 ES a čl. 288 druhého pododstavce ES projednávanou žalobu na náhradu škody, která na rozdíl od situace v rozsudku CNTA v. Komise, bod 75 výše, kterého se dovolává Komise, neuvádí jako základ odpovědnosti výlučně rozhodnutí vnitrostátního orgánu.
- 81 Vznik odpovědnosti Společenství ovšem podle ustálené judikatury předpokládá přičitatelnost tvrzené škody jednání orgánů Společenství. Nicméně toto je meritorní podmínka, kterou je třeba ověřit při přezkumu, zda je dána dostatečně přímá příčinná souvislost mezi tvrzenou škodou a jednáním orgánů, a která neumožňuje vyloučit pravomoc Soudu, pokud je tvrzeno, že škodu lze přičíst jednání orgánů Společenství.
- 82 Je proto namístě odmítnout argumentaci Komise týkající se nedostatku pravomoci Soudu, aniž by tím bylo dotčeno budoucí posouzení příčinné souvislosti mezi jednáním Rady a Komise a tvrzenou škodou v rámci přezkumu splnění podmínek vzniku mimosmluvní odpovědnosti.
- 83 Za těchto podmínek je třeba žalobu prohlásit za přípustnou.

K věci samé

- 84 Žaloba, jíž se žalobkyně domáhají náhrady škody, se opírá především o režim mimosmluvní odpovědnosti Společenství z důvodu protiprávního jednání jeho orgánů. Žalobkyně rovněž požadují použití *per analogiam* režimu mimosmluvní odpovědnosti členských států v případě, kdy Soudní dvůr zjistí na základě článku 226 ES porušení jejich závazků podle práva Společenství. Žalobkyně se nakonec rovněž dovolávají mimosmluvní odpovědnosti, která může Společenství vzniknout i při neexistenci protiprávního jednání jeho orgánů.

K odpovědnosti Společenství za protiprávní jednání jeho orgánů

- 85 Úvodem je třeba připomenout, jak to vyplývá z ustálené judikatury, že ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Společenství ve smyslu čl. 288 druhého pododstavce ES za protiprávní jednání jeho orgánu musí být splněn souhrn podmínek, a to protiprávnost jednání vytýkaného orgánům, existence skutečné škody a příčinná souvislost mezi tvrzeným jednáním a dovolávanou újmou (rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1982, *Oleifici Mediterranei v. EHS*, 26/81, Recueil, s. 3057, bod 16; rozsudky Soudu ze dne 11. července 1996, *International Procurement Services v. Komise*, T-175/94, Recueil, s. II-729, bod 44; ze dne 16. října 1996, *Efisol v. Komise*, T-336/94, Recueil, s. II-1343, bod 30, a ze dne 11. července 1997, *Oleifici Italiani v. Komise*, T-267/94, Recueil, s. II-1239, bod 20).
- 86 Jakmile jedna z těchto podmínek není splněna, je třeba žalobu zamítnout v plném rozsahu, aniž by bylo nezbytné přezkoumávat ostatní podmínky (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. září 1994, *KYDEP v. Rada a Komise*, C-146/91, Recueil, s. I-4199, body 19 a 81, a rozsudek Soudu ze dne 20. února 2002, *Förde-Reederei v. Rada a Komise*, T-170/00, Recueil, s. II-515, bod 37).

- 87 Protiprávní jednání vytýkané orgánu Společenství musí spočívat v dostatečně závažném porušení právní normy přiznávající práva jednotlivcům (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. července 2000, Bergaderm a Goupil v. Komise, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, bod 42).
- 88 Rozhodujícím kritériem pro to, aby bylo možno považovat tento požadavek za splněný, je zjevné a závažné nedodržení dotčeným orgánem Společenství mezi týkajícími se jeho posuzovací pravomoci.
- 89 Pokud tento orgán má pouze značně omezený, či dokonce neexistující prostor pro uvážení, může pouhé prosté porušení práva Společenství postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení (rozsudky Soudy ze dne 12. července 2001, Comafria a Dole Fresh Fruit Europe v. Komise, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 a T-225/99, Recueil, s. II-1975, bod 134, a ze dne 10. února 2004, Afrikanische Frucht-Compagnie a Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert v. Rada a Komise, T-64/01 a T-65/01, Recueil, s. II-521, bod 71).
- 90 Žalobu, jíž se žalobkyně domáhají náhrady škody, je třeba přezkoumat s přihlédnutím k těmto poznámkám.

Argumenty účastníků řízení

— K protiprávnostem vytýkaným žalovaným orgánům

- 91 Žalobkyně Radě a Komisi vytýkají, že ve lhůtě patnácti měsíců poskytnuté DSB neuvedly režim dovozu banánů do Společenství do souladu se závazky převzatými

Společenstvím na základě dohod WTO. Americká přírážka, která je příčinou závažné škody žalobkyně, je přímým důsledkem ponechání v platnosti tohoto režimu, jehož neslučitelnost s dohodami WTO konstatoval DSB.

92 Žalobkyně tvrdí, že ponechání tohoto režimu v platnosti je v rozporu s některými základními zásadami právního řádu Společenství, včetně zásady *pacta sunt servanda*. Z tohoto prvního hlediska Společenství porušilo závazky, které má jako člen WTO, s ohledem na závazný charakter dohod WTO a ÚRS.

93 Žalované rovněž porušily zásady ochrany legitimního očekávání a právní jistoty. Každý občan musí mít možnost požívat právní jistoty, že nebude muset nést důsledky protiprávního jednání orgánů Společenství. Žalobkyně si nárokují prospěch z legitimního očekávání ohledně nikoli trvalosti celních koncesí vyjednaných se Spojenými státy americkými ve formě původního dovozního cla ve výši 3,5 %, ale ohledně toho, že tyto koncese nebudou změněny z důvodu protiprávního jednání orgánů Společenství. Společenství přitom nepřizpůsobilo své předpisy pravidlům WTO, i když jednak ujistilo své obchodní partnery o svém úmyslu dodržovat rozhodnutí DSB, a jednak mu bylo poskytnuto výjimečné prodloužení lhůty poskytnuté za tímto účelem.

94 Žalované orgány dále porušily právo vlastnit majetek a právo na hospodářskou činnost žalobkyně, jež jsou chráněna Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP), podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950. V projednávaném případě byly žalobkyně nuceny platit krajně vysoké dovozní clo ze svých dovozů akumulátorů do Spojených států a přemístit svá výrobní zařízení.

- 95 Rada a Komise nakonec porušily zásadu řádné správy tím, že neuvedly sporné předpisy Společenství do souladu s pravidly WTO a podcenily dopad, který mohlo mít přijetí amerických odvetných opatření na činnost jejich vlastních adresátů správy.
- 96 Žalované orgány namítají, že Společenství mělo vždy v úmyslu dodržovat všechny své mezinárodní závazky, tedy i ty, které vyplývají z dohod z Lomé a z dohod WTO.
- 97 Vzhledem k tomu, že vyjednávání a poskytnutí vyrovnání je způsobem řešení sporu, žalobkyně nemohly opírat své legitimní očekávání o předpoklad změny režimu dovozu banánů, namísto jednání o vyrovnání. Mimoto, pohledávku týkající se náhrady škody za Společenstvím nelze opřít o existenci nabytého práva na zachování obchodní koncese třetím státem při neexistenci povinnosti Společenství jednat za účelem získání určité úrovně celních koncesí.
- 98 Tvrzená omezení práva vlastnit majetek nejsou nijak srovnatelná s vyvlastněním a nepřekračují meze běžného rizika jakékoli obchodní činnosti.
- 99 Konečně, nedošlo k žádnému porušení zásady řádné správy. Komise vyjednávala se všemi zúčastněnými členy WTO za účelem nalezení přijatelného řešení pro všechny a pokoušela se získat od Spojených států amerických vyrovnání, pokud jde o uvádění na trh Společenství některých amerických výrobků, za účelem vyhnutí se jednostrannému odnětí koncesí.

— K právní povaze norem údajně porušených žalovanými

- 100 Žalobkyně poznamenávají, že všechny zásady porušené žalovanými jsou vyšší právní síly a jejich cílem je ochrana jednotlivců. Před zavedením americké celní přírážky režim WTO umožňoval žalobkyním přímo dovážet jejich výrobky do Spojených států, přičemž platily původní dovozní clo se sníženou sazbou 3,5 %. Jestliže se na dohody WTO nenahlíží jako na přímo použitelné, pak by takový účinek měl být přiznán rozhodnutí DSB odsuzujícím Společenství, které splňuje všechny podmínky stanovené v tomto ohledu judikaturou Společenství.
- 101 Žalované namítají, že ustanovení dohod WTO přiznávají práva pouze smluvním stranám s vyloučením jednotlivců. Tak je tomu rovněž, pokud jde o rozhodnutí DSB, která pouze vykládají pravidla WTO.
- 102 Účelem dohod WTO je upravit a řídit mezinárodní obchodní vztahy pouze mezi subjekty mezinárodního práva. Celní koncese poskytnuté členy WTO umožňují vstup na vnitrostátní trh, nicméně aniž by zajistily takový přístup nebo určitou úroveň cen na trhu a přiznaly přímo hospodářským subjektům nárok na určité celní zacházení nebo právo, které lze uplatnit vůči orgánům Společenství.
- 103 Společenství, které dočasně a během doby nezbytné pro nalezení řešení sporu ohledně banánů nese suspenze amerických koncesí, je z tohoto důvodu v plném souladu s pravidly WTO, přičemž zvýšení amerických dovozních cel na akumulátory představuje případ prostého použití těchto pravidel.

- 104 Jelikož se žalobkyně nemohou dovolávat dohod WTO, nelze se ani dovolávat porušení zásady *pacta sunt servanda*, nebo porušení legitimního očekávání, že tyto dohody budou dodrženy.

— K závažnosti tvrzených porušení

- 105 Žalobkyně tvrdí, že porušení způsobená žalovanými jsou dostatečně závažná, aby způsobila vznik mimosmluvní odpovědnosti Společenství. Je třeba si povšimnout jednak stupně srozumitelnosti a přesnosti porušených norem a jednak toho, že žalovaným orgánům nebyl ponechán prostor pro uvážení, pokud jde o uvedení neslučitelných předpisů Společenství do souladu s dohodami WTO, s přihlédnutím k upřesněním poskytnutým v tomto ohledu doporučeními a rozhodnutími DSB. Navíc Společenství dále pokračovalo v porušování předpisů WTO, a tedy i práva Společenství, a to i po uplynutí patnáctiměsíční lhůty, která mu byla rozhodci poskytnuta pro přizpůsobení se předpisům WTO.
- 106 Žalované tvrdí, že překročily meze své posuzovací pravomoci o to méně, o co komplexnější byly řešené situace a složitější použití a výklad dotčených ustanovení. Žalovaným nelze vytýkat, že nepřijaly nezbytné předpisy, jelikož nařízení č. 1637/98 a č. 2362/98, které jsou předmětem nového řízení zahájeného Spojenými státy americkými, zavádějí jiný režim dovozu do Společenství než původní režim.
- 107 V tomto ohledu je třeba připomenout úlohu, kterou má suspenze koncesí upravená v článku 22 UŘS, jež je nejlepším řešením po použití v plném rozsahu doporučení DSB. Z čl. 3 odst. 7 UŘS, upřednostňujícího společně dohodnuté řešení, vyplývá

široká posuzovací pravomoc příslušných orgánů členů WTO, jež jim umožňuje odchýlit se, byť dočasně, od jejich závazků vyplývajících z dohod WTO.

Závěry Soudu

— K předběžné otázce možnosti dovolávat se předpisů WTO

- 108 Před přistoupením k přezkumu legality jednání orgánů Společenství je třeba rozhodnout otázku, zda dohody WTO zakládají pro procesní subjekty Společenství právo uplatnit tyto dohody u soudu za účelem zpochybnění platnosti právní úpravy Společenství v případě, že DSB uvedl, že jak tato, tak i následná právní úprava přijatá Společenstvím za účelem zejména toho, aby byla právní úprava Společenství uvedena do souladu s dotčenými pravidly WTO, byly s posledně uvedenými neslučitelné.
- 109 Žalobkyně se v tomto ohledu dovolávají zásady *pacta sunt servanda*, jež skutečně patří mezi právní normy, které musí orgány Společenství dodržovat při výkonu svých pravomocí, jakožto základní zásadu jakéhokoli právního řádu, a zvláště právního řádu mezinárodního (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 1998, Racke, C-162/96, Recueil, s. I-3655, bod 49).
- 110 Nicméně zásada *pacta sunt servanda* nemůže být v projednávaném případě účinně namítána vůči žalovaným orgánům, jelikož podle ustálené judikatury dohody WTO v zásadě nepatří, s ohledem na jejich povahu a strukturu, mezi normy, ve vztahu k nimž soudy Společenství přezkoumávají legalitu jednání orgánů Společenství (rozsudek Soudního dvora ze dne 23. listopadu 1999, Portugalsko v. Rada, C-149/96,

Recueil, s. I-8395, bod 47; usnesení Soudního dvora ze dne 2. května 2001, OGT Fruchthandelsgesellschaft, C-307/99, Recueil, s. I-3159, bod 24; rozsudky Soudního dvora ze dne 12. března 2002, Omega Air a další, C-27/00 a C-122/00, Recueil, s. I-2569, bod 93; ze dne 9. ledna 2003, Petrotub a Republica v. Rada, C-76/00 P, Recueil, s. I-79, bod 53 a ze dne 30. září 2003, Biret International v. Rada, C-93/02 P, Recueil, s. I-10497, bod 52).

- 111 Jednak je totiž dohoda o zřízení WTO založena na vzájemnosti a vzájemných výhodách, což ji odlišuje od dohod uzavřených Společenstvím s třetími státy, které zavádějí určitou asymetrii v oblasti závazků. Přitom je nesporné, že někteří nejvýznamnější obchodní partneři Společenství nezařazují dohody WTO mezi normy, ve vztahu k nimž jejich soudní orgány provádějí přezkum legality svých vnitrostátních právních předpisů. Přezkum legality jednání orgánů Společenství s ohledem na tyto normy by tudíž mohl způsobit nerovnováhu při použití pravidel WTO, která by zbavila legislativní nebo výkonné orgány Společenství manévrovacího prostoru, který mají obdobné orgány obchodních partnerů Společenství (rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 110 výše, body 42 až 46).
- 112 Kromě toho, pokud by soudním orgánům byla uložena povinnost nepoužít normy vnitrostátního práva, jež jsou neslučitelné s dohodami WTO, vedlo by to k tomu, že by legislativní a výkonné orgány smluvních stran byly zbaveny možnosti stanovené v článku 22 ÚŘS nalézt, případně i na přechodnou dobu, prostřednictvím jednání řešení s cílem dosáhnout vzájemně přijatelného vyrovnání (rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 110 výše, body 39 až 40).
- 113 Z toho vyplývá, že případné porušení pravidel WTO žalovanými orgány nemůže v zásadě založit mimosmluvní odpovědnost Společenství (rozsudky Soudu ze dne 20. března 2001, Cordis v. Komise, T-18/99, Recueil, s. II-913, bod 51; Bocchi Food Trade International v. Komise, T-30/99, Recueil, s. II-943, bod 56, a T. Port v. Komise, T-52/99, Recueil, s. II-981, bod 51).

- 114 Soud by měl povinnost provést přezkum legality jednání žalovaných orgánů s ohledem na pravidla WTO pouze v případech, že by Společenství zamýšlelo splnit konkrétní povinnost převzatou v rámci WTO nebo když akt Společenství výslovně odkazuje na konkrétní ustanovení dohod WTO (viz ohledně GATT 1947, rozsudky Soudního dvora ze dne 22. června 1989, *Fediol v. Komise*, 70/87, Recueil, s. 1781, body 19 až 22, a ze dne 7. května 1991, *Nakajima v. Rada*, C-69/89, Recueil, s. I 2069, bod 31, jakož i, co se týče dohod WTO, rozsudky *Portugalsko v. Rada*, uvedený v bodě 110 výše, bod 49, a *Biret International v. Rada*, uvedený v bodě 110 výše, bod 53).
- 115 Přitom ani v případech existence rozhodnutí DSB o neslučitelnosti opatření přijatých členem s pravidly WTO se žádá z těchto dvou výjimek v projednávané věci nepoužije.

— K výjimce vycházející z úmyslu splnit konkrétní povinnost převzatou v rámci WTO

- 116 Tím, že Společenství přijalo závazek, po přijetí rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997, uvést svoji právní úpravu do souladu s pravidly WTO, nezamýšlelo převzít konkrétní povinnost v rámci WTO, jež by mohla odůvodnit výjimku z nemožnosti dovolávat se pravidel WTO před soudy Společenství a umožnit posledně uvedeným provádět přezkum legality jednání orgánů Společenství s ohledem na tato pravidla.
- 117 Je pravda, že UŘS v porovnání s GATT 1947 posílilo mechanismus řešení sporů, zejména pokud jde o přijímání zpráv skupin odborníků.

- 118 Článek 3 odst. 7 UŘS tak zdůrazňuje, že prvním cílem mechanismu řešení sporů je obvykle zajistit, aby byla odstraněna opatření, která jsou shledána neslučitelnými s ustanoveními dohod WTO. Článek 22 odst. 1 UŘS rovněž upřednostňuje řádné provádění doporučení směřujícího k uvedení opatření do souladu s dohodami WTO.
- 119 Mimoto, podle čl. 17 odst. 14 UŘS zpráva odvolacího orgánu, jako v projednávaném případě DSB, je bezpodmínečně přijata spornými stranami. Konečně, čl. 22 odst. 7 upřesňuje, že tyto strany přijmou konečnou povahu rozhodnutí rozhodce o úrovni suspenze koncesí.
- 120 To nic nemění na tom, že UŘS vyhrazuje v každém případě významnou úlohu jednáním mezi členy WTO, jež jsou stranami sporu (rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 110 výše, body 36 až 40).
- 121 UŘS tak danému členu WTO poskytuje několik možností provedení doporučení nebo rozhodnutí DSB o neslučitelnosti opatření s pravidly WTO.
- 122 Pokud okamžité odstranění neslučitelného opatření není proveditelné, UŘS ve svém čl. 3 odst. 7 umožňuje poskytnout poškozenému členu vyrovnání nebo povolit mu suspendovat koncese nebo jiné závazky na přechodnou dobu do odstranění neslučitelného opatření (viz rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 110 výše, bod 37).

- 123 Podle čl. 22 odst. 2 UŘS, pokud dotčený člen WTO nesplní povinnost provést doporučení nebo rozhodnutí DSB ve lhůtě, která mu byla určena, zahájí, je-li o to požádán a nejpozději při uplynutí lhůty, jednání s žalující stranou s cílem dosáhnout vzájemně přijatelného vyrovnání.
- 124 Pokud není dosaženo přijatelného vyrovnání ve lhůtě dvaceti dnů od uplynutí rozumné lhůty stanovené v čl. 21 odst. 3 UŘS pro uvedení do souladu s pravidly WTO, žalující strana může požádat o povolení DSB suspendovat ve vztahu k tomuto členu poskytování koncesí nebo jiných závazků podle dohod WTO.
- 125 Jednání mezi spornými stranami má v každém případě významnou úlohu i po uplynutí lhůty poskytnuté pro uvedení opatření prohlášeného za neslučitelné do souladu s pravidly WTO a po povolení a přijetí vyrovnání nebo suspenze koncesí na základě čl. 22 odst. 6 UŘS.
- 126 Článek 22 odst. 8 UŘS tak zdůrazňuje dočasnou povahu suspenze koncesí nebo jiných závazků a omezuje jejich trvání „do doby, než bude opatření, které bylo shledáno neslučitelným s uvedenou dohodou, odstraněno nebo než člen, který musí provést doporučení nebo rozhodnutí, nalezne řešení, pokud jde o zrušení nebo zmenšení výhod, nebo než bude dosaženo vzájemně uspokojivého řešení“.
- 127 Totéž ustanovení rovněž stanoví, že DSB bude v souladu s čl. 21 odst. 6 nadále dohlížet na provádění přijatých doporučení nebo rozhodnutí.

- 128 V případě neshody ohledně slučitelnosti opatření přijatých s cílem být v souladu s doporučeními a rozhodnutími DSB, čl. 21 odst. 5 UŘS stanoví, že tento spor se bude řídit „podle těchto pravidel o řešení sporů“, včetně hledání řešení prostřednictvím jednání mezi stranami.
- 129 Ani uplynutí lhůty, kterou DSB poskytl Společenství k uvedení jeho režimu dovozu banánů do souladu s rozhodnutím DSB ze dne 25. září 1997, ani rozhodnutí ze dne 9. dubna 1999, ve kterém rozhodci DSB výslovně konstatovali neslučitelnost nového systému dovozu banánů zakotveného nařízením č. 1637/98 a č. 2632/98 s pravidly WTO, neznamenalo vyčerpání způsobů řešení sporů upravených UŘS.
- 130 Za takové situace by přezkum legality jednání žalovaných orgánů s ohledem na pravidla WTO soudem Společenství mohl zapříčinit oslabení pozice vyjednávačů Společenství při hledání vzájemně přijatelného řešení sporu v souladu s pravidly WTO.
- 131 Za těchto podmínek by tím, že by soudním orgánům byla uložena povinnost nepoužít normy vnitrostátního práva, jež jsou neslučitelné s dohodami WTO, byly legislativní a výkonné orgány smluvních stran zbaveny možnosti, kterou zejména poskytuje článek 22 UŘS, nalézt, případně i na přechodnou dobu, řešení prostřednictvím jednání (rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 110 výše, bod 40).
- 132 Žalobkyně tudíž nesprávně dovozují z článků 21 a 22 UŘS povinnost člena WTO přizpůsobit se v určené lhůtě doporučením a rozhodnutím orgánů WTO,

a nesprávně tvrdí, že rozhodnutí DSB jsou vykonatelná, ledaže by se proti nim jednomyslně postavily smluvní strany.

- 133 Ostatně Rada tím, že svým nařízením č. 216/2001 znovu novelizovala režim dovozu banánů, usilovala o současné dosažení různých protichůdných cílů. Preambule nařízení č. 216/2001 tak ve svém bodě odůvodnění 1 uvádí, že byly navázány četné intenzivní kontakty, zejména za účelem „vzetí v úvahu závěrů zvláštní skupiny“, a v bodě 2 odůvodnění uvádí, že nový zamýšlený režim dovozu představuje nejlepší záruky jak „pro to, aby bylo dosaženo cílů [SOT s banány], pokud jde o produkci Společenství a poptávku spotřebitelů“, tak pro to, aby „byla dodržena pravidla mezinárodního obchodu“.
- 134 V konečném vyznění Spojené státy americké souhlasily podle ujednání o porozumění ze dne 11. dubna 2001, s dočasnou suspenzí uložení své celní příirážky až výměnou za závazek Společenství zavést režim vylučující netarifní opatření pro dovoz banánů před 1. lednem 2006.
- 135 Takový výsledek by přitom mohl být ohrožen zásahem soudů Společenství spočívajícím v tom, že by za účelem náhrady škody utrpěné žalobkyněmi přezkoumaly legalitu úkonů, které v tomto případě provedly žalované orgány, s ohledem na pravidla WTO.
- 136 V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že, jak výslovně zdůraznily Spojené státy americké, ujednání o porozumění ze dne 11. dubna 2001 netvoří samo o sobě vzájemně dohodnuté řešení ve smyslu čl. 3 odst. 6 UŘS a že otázka provedení

doporučení a rozhodnutí DSB Společenstvím byla nadále ke dni 12. červenci 2001, tedy po podání projednávané žaloby, na pořadu jednání DSB.

- 137 Z toho vyplývá, že žalované orgány neměly v úmyslu změnou sporného režimu dovozu banánů do Společenství splnit konkrétní povinnosti vyplývající z pravidel WTO, ve vztahu k nimž DSB shledal neslučitelnost uvedeného režimu.
- 138 V tomto ohledu je třeba ostatně připomenout, že jak vyplývá z bodů odůvodnění nařízení č. 1637/98, Rada měla v tomto případě v úmyslu učinit slučitelnými, těžíc z různých způsobů řešení sporů uvedených v UŘS, mezinárodní závazky učiněné Společenstvím v rámci WTO a závazky vůči ostatním signatářům čtvrté úmluvy AKT-EHS z Lomé a současně zajistit zachování cílů SOT s banány.
- 139 Tento úmysl je potvrzen čl. 20 písm. e) nařízení č. 404/93, změněného nařízením č. 1637/98. Tím, že upřesňuje, že prováděcí pravidla, která je Komise oprávněna stanovit za účelem použití hlavy IV nařízení č. 404/93, týkající se obchodu se třetími zeměmi obsahují opatření nezbytná pro plnění závazků vyplývajících z dohod, které Společenství uzavřelo v souladu s článkem 300 ES, toto ustanovení zahrnuje všechny učiněné smluvní závazky bez upřednostňování závazků převzatých Společenstvím v rámci dohod WTO.
- 140 Mimoto, zákonodárce Společenství si výslovně v bodě 9 odůvodnění nařízení č. 1637/98 vyhradil možnost posouzení fungování tohoto nařízení po uplynutí přiměřeného zkušebního období.

— K výjimce založené na výslovném odkazu na konkrétní ustanovení dohod WTO

- ¹⁴¹ Na SOT s banány, tak jak byla zavedena nařízením č. 404/93 a následně změněna, nelze nahlížet tak, že výslovně odkazuje na konkrétní ustanovení dohod WTO (viz v tomto smyslu usnesení OGT Fruchthandelsgesellschaft, uvedené v bodě 110 výše, bod 28).
- ¹⁴² Zejména z preambule jednotlivých nařízeních, která mění režim dovozu banánů, nevyplývá, že by se zákonodárce Společenství odvolával na konkrétní ustanovení dohod WTO, když měl v úmyslu uvést tento režim do souladu s těmito dohodami.
- ¹⁴³ Nařízení č. 2362/98 tak neobsahuje žádný výslovný odkaz na konkrétní ustanovení dohod WTO (rozsudky *Cordis v. Komise*, uvedený v bodě 113 výše, bod 59; *Bocchi Food Trade International v. Komise*, uvedený v bodě 113 výše, bod 64; *T. Port v. Komise*, uvedený v bodě 113 výše, bod 59).
- ¹⁴⁴ Z toho vyplývá, že bez ohledu na zjištění neslučitelnosti provedené DSB nejsou pravidla WTO v projednávaném případě ani z důvodu konkrétních závazků, které mělo Společenství splnit, ani z důvodu výslovného odkazu na konkrétní ustanovení normami, ve vztahu k nimž lze posoudit legalitu jednání orgánů.
- ¹⁴⁵ Z výše uvedených úvah vyplývá, že žalobkyně nemohou pro účely své žaloby na náhradu škody účinně tvrdit, že jednání vytýkané Radě a Komisi je v rozporu s pravidly WTO.

- 146 Všechny žalobní důvody žalobkyň vycházející z porušení zásad ochrany legitimního očekávání, právní jistoty a proporcionality, jakož i z porušení jejich práva vlastnit majetek a jejich práva na svobodný výkon hospodářské činnosti se zakládají na předpokladu, podle kterého je jednání vytýkané žalovaným orgánům v rozporu s pravidly WTO.
- 147 Jestliže tato pravidla nepatří mezi normy, s ohledem na něž soudy Společenství přezkoumávají legalitu jednání orgánů Společenství, je tyto žalobní důvody třeba v důsledku toho rovněž zamítnout.
- 148 Z toho vyplývá, že na jednání žalovaných orgánů nelze nahlížet jako na protiprávní jednání, aniž by bylo třeba přezkoumávat argumentaci žalobkyň týkající se právní povahy údajně porušených norem a zásad a předpokládané závažnosti jejich porušení.
- 149 Jestliže nelze prokázat protiprávnost jednání vytýkaného žalovaným orgánům, není splněna jedna ze tří kumulativních podmínek pro vznik mimosmluvní odpovědnosti Společenství za protiprávní jednání jeho orgánů.
- 150 Za těchto podmínek je třeba zamítnout žalobu žalobkyň na náhradu škody založenou na tomto režimu odpovědnosti, aniž by bylo třeba v této souvislosti přezkoumávat, zda jsou splněny dvě další podmínky týkající se skutečnosti tvrzené škody a existence příčinné souvislosti mezi jednáním a dovolávanou újmou (rozsudek Soudního dvora ze dne 9. září 1999, *Lucaccioni v. Komise*, C-257/98 P, Recueil, s. I-5251, bod 14, a rozsudek Soudu ze dne 24. dubna 2002, *EVO v. Rada a Komise*, T-220/96, Recueil, s. II-2265, bod 39).

K použití per analogiam režimu mimosmluvní odpovědnosti členských států

- 151 Žalobkyně v podstatě tvrdí, že rozhodčí nález ze dne 9. dubna 1999 povolující odvetná opatření vůči dovozům ze Společenství je srovnatelný s rozsudkem Soudního dvora, kterým je podle článku 226 ES určeno, že členský stát nesplnil povinnosti vyplývající z práva Společenství. Soud Společenství má být proto veden k tomu, aby žalobkyním přiznal nárok na náhradu škody vyplývající z protiprávního jednání žalovaných (rozsudek Soudního dvora ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a další, C-6/90 a C-9/90, Recueil, s. I-5357, a ze dne 5. března 1996, Brasserie de pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, Recueil, s. I-1029).
- 152 Žalované orgány mají za to, že judikatura Soudního dvora týkající se mimosmluvní odpovědnosti členských států za porušení jejich povinností vyplývajících z práva Společenství se v projednávaném případě nepoužije.
- 153 Soud považuje za dostačující konstatovat, že i za předpokladu, že by doporučení a rozhodnutí DSB mohla být postavena na roveň rozsudkům Soudního dvora, se žaloba na náhradu škody žalobkyň opírá o použití *per analogiam* režimu odpovědnosti založeného na předpokladu protiprávního jednání žalovaných orgánů na Společenství.
- 154 V případě neprokázání protiprávnosti jednání vytýkaného v projednávaném případě dotyčným lze takový návrh pouze zamítnout jako neopodstatněný.

K odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů

K zásadě mimosmluvní odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů

— Argumenty účastníků řízení

¹⁵⁵ Žalobkyně mají za to, že i za předpokladu, že se žalované mohly dovoleně odchytil od rozhodnutí WTO, jsou podmínky, kterými se podle judikatury Společenství řídí mimosmluvní odpovědnost Společenství za škody způsobené jeho orgány i v případě neexistence jejich protiprávního jednání, v každém případě splněny, tedy je tu skutečně utrpěná škoda, příčinná souvislost mezi ní a jednáním orgánů Společenství, jakož i neobvyklá a zvláštní povaha této škody (rozsudek Soudu ze dne 28. dubna 1998, *Dorsch Consult v. Rada a Komise*, T-184/95, Recueil, s. II-667, bod 59, potvrzený v řízení o opravném prostředku rozsudkem Soudního dvora ze dne 15. června 2000, *Dorsch Consult v. Rada a Komise*, C-237/98 P, Recueil, s. I-4549).

¹⁵⁶ Žalované namítají, že zásadu mimosmluvní odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů nelze považovat za obecnou zásadu společnou právním řádům členských států ve smyslu čl. 288 druhého pododstavce ES. Taková zásada nebyla v každém případě nikdy zakotvena v judikatuře Společenství a žalobkyně nesplňují striktní podmínky tohoto režimu odpovědnosti požadované vnitrostátními právními řády, které jej uznávají.

— Závěry Soudu

- 157 Pokud, tak jako v projednávaném případě, není protiprávnost jednání orgánů Společenství prokázána, nevyplývá z toho, že podniky, které musí, jakožto kategorie hospodářských subjektů, nést nepřiměřenou část nákladů vyplývajících z omezení přístupu na vývozní trhy, nemohou být v žádném případě odškodněny z titulu mimosmluvní odpovědnosti Společenství (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1987, *De Boer Buizen v. Rada a Komise*, 81/86, Recueil, s. 3677, bod 17).
- 158 Článek 288 druhý pododstavec ES totiž zakládá povinnost Společenství nahradit škody způsobené jeho orgány „v souladu s obecnými zásadami společnými právním řádům členských států“, aniž by tedy omezoval působnost těchto zásad pouze na režim mimosmluvní odpovědnosti Společenství za protiprávní jednání uvedených orgánů.
- 159 Vnitrostátní právní předpisy o mimosmluvní odpovědnosti přitom jednotlivcům umožňují, i když v nestejných mezích, ve specifických oblastech a podle odlišných pravidel, získat v soudním řízení náhradu některých škod i při neexistenci protiprávního jednání původce újmy.
- 160 V případě škody způsobené jednáním orgánů Společenství, jehož protiprávní povaha není prokázána, může dojít ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Společenství, pokud jsou kumulativně splněny podmínky týkající se skutečnosti škody, příčinné souvislosti mezi ní a jednáním orgánů Společenství, jakož i neobvyklé a zvláštní povahy dotčené škody (viz rozsudek ze dne 15. června 2000, *Dorsch Consult v. Rada a Komise*, uvedený v bodě 155 výše, bod 19).

- 161 Je proto třeba přezkoumat, zda jsou v projednávaném případě tyto tři podmínky splněny.

K existenci skutečné a určité škody

— Argumenty účastníků řízení

- 162 Žalobkyně uplatňují, že jejich škoda se skládá jednak ze zvýšení dovozního cla uloženého americkou administrativou na jejich dovozy akumulátorů do Spojených států o 96,5 % a jednak z nákladů vynaložených z titulu založení a přemístění výrobních jednotek pro tyto výrobky, které byly donuceny provést v důsledku tohoto obchodního odvetného opatření. K tomu je třeba připočítat snížení obratu v důsledku konverze dotčených výrobních jednotek.

- 163 Během jednání žalobkyně upřesnily, že zrychlení výstavby výrobní jednotky na akumulátory ve Spojených státech a přeměna areálu umístěného ve třetím státě na továrnu vyrábějící tyto výrobky jim umožnily maximálně snížit negativní dopad celní přírážky a zachovat si svou část amerického trhu. Žalobkyně tak neztratily objem prodejů, ale pouze utrpěly peněžní škodu.

- 164 Žalované namítají, že prodejní smlouvy mezi žalobkyněmi a jejich americkými zákazníky umožňovaly úpravu cen jejich výrobků a že není prokázáno, že dotčené osoby zahájily jednání v tomto směru. Žalobkyně se tím, že podepsaly ustanovení o omezení možnosti zvýšení svých cen, samy zavázaly nést finanční nevýhody vyplývající z celní přírážky. Žalované dodávají, že distribuční smlouva mezi žalobkyněmi a kupujícím, ve které se dohodli na ceně FOB (freight on board),

ponechává riziko změny dovozního cla výlučně na kupujícím. Částka cla na dovozy do Spojených států se totiž přirozeně přičte, spolu s cenou za dopravu a pojištění, k původně dohodnuté ceně FOB.

- 165 Žalobkyně neprokázaly ani to, že nemohly vyvážet své akumulátory do dalších zemí, a vyhnout se tak snížení zisku. Konečně, jejich opatření směřující k delokalizaci nejenže neznamenala vznik škody, ale naopak představovala přístup k ziskovější technologicky vyspělé výrobě.

— Závěry Soudu

- 166 Z argumentace žalovaných orgánů vyplývá, že se v podstatě omezují na popření existence majetkové ztráty, kterou utrpěly žalobkyně, jež by nebyla výsledkem jejich vlastních rozhodnutí.
- 167 Z toho vyplývá, že Rada a Komise nezpochybnují samotnou existenci skutečné a určité povahy škody, kterou žalobkyně utrpěly v důsledku zavedení americké celní přírážky na dovozy akumulátorů pocházejících ze Společenství.
- 168 Konkrétně již tím, že připouštějí, že na základě distribuční smlouvy uzavřené žalobkyněmi nese riziko změny dovozních cel výlučně kupující, žalované nemohou popřít, že žalobkyně musely nezbytně utrpět přinejmenším hospodářskou újmu z důvodu nepopíratelného zdražení svých výrobků na trhu ve Spojených státech způsobeného náhlým zvýšením amerického dovozního cla *ad valorem* o 100 %.

- 169 Statisticky předložené Komisí ostatně potvrzují tvrzení žalobkyně, jelikož nepochybně prokazují znatelný propad celkové hodnoty dovozů olovo-kyselinových akumulátorů ze Společenství do Spojených států.
- 170 Za takových okolností má Soud za to, že je splněna podmínka týkající se skutečné a určité povahy újmy utrpěné žalobkyněmi.

K příčinné souvislosti mezi utrpěnou újmou a jednáním žalovaných orgánů

— Argumenty účastníků řízení

- 171 Žalobkyně mají za to, že je postačující, když utrpěná škoda dostatečně přímo vychází z jednání orgánů Společenství, aniž by byla v tomto ohledu nutná existence absolutně bezprostřední příčinné souvislosti. V projednávaném případě vychází americká celní přírážka jasně z ponechání v platnosti režimu dovozu banánů do Společenství, který je neslučitelný s pravidly WTO.
- 172 Úmysl amerických orgánů přijmout represálie a seznam dotčených výrobků byl dobře znám. Není významné, že mohl být zasažen kterýkoli hospodářský subjekt Společenství a že Spojené státy americké využily práva určit dotčená odvětví nebo jednat jinými prostředky stanovenými nebo dovolenými pravidly WTO.

- 173 Žalované popírají jakoukoli příčinnou souvislost mezi tvrzenou škodou a svým jednáním. Celní přírážka není důsledkem jejich jednání, nýbrž jednostranným aktem Spojených států amerických, ze kterého vyplývá vymezení okruhu zasažených subjektů Společenství. Americké orgány mohly vybrat jiné výrobky než akumulátory, a kromě toho ze své celní přírážky vyloučily výrobky pocházející z některých členských států Společenství. Rovněž úroveň zvýšení cla byla americkou vládou stanovena zcela volně.
- 174 Není proto možné Společenství přičítat uložení nepřiměřené povinnosti dotčeným subjektům. Ostatně vyjádření žalobkyň ohledně diskriminace, jejíž obětí se měly údajně stát, prokazují neexistenci příčinné souvislosti mezi jednáním žalovaných a tvrzenou škodou.
- 175 Odnětí koncesí členem WTO není ani automatické, ani povinné. Řízení uvedené v čl. 22 odst. 1 a 2 UŘS tak předpokládá jednání o vyrovnání ve formě koncesí týkajících se přístupu na trh, pokud nejsou v rozumné lhůtě provedena doporučení nebo rozhodnutí DSB.
- 176 Navíc neexistuje žádný, ani nepřímý, vztah mezi SOT s banány a rozhodnutími žalobkyň zaplatit zvýšené clo. Žádným aktem Společenství jim nebyla uložena povinnost vyvážet do Spojených států nebo pokračovat ve vývozu v nových podmínkách, ani nebyla vyloučena možnost nového vyjednání dovozní ceny nebo možnost vyvážet své výrobky jinam.

— Závěry Soudu

- 177 Zásad společných právním řádům členských států, na které odkazuje čl. 288 druhý pododstavec ES, se nelze dovolávat na podporu existence povinnosti Společenství nahradit veškeré škodlivé následky, a to i vzdálené, jednání jeho orgánů (viz obdobně rozsudky Soudního dvora ze dne 4. října 1979, Dumortier a další v. Rada, 64/76 a 113/76, 167/78 a 239/78, 27/79, 28/79 a 45/79, Recueil, s. 3091, bod 21, a ze dne 30. ledna 1992, Finsider a další v. Komise, C-363/88 a C-364/88, Recueil, s. I-359, bod 25; usnesení Soudu ze dne 12. prosince 2000, Royal Olympic Cruises a další v. Rada a Komise, T-201/99, Recueil, s. II-4005, bod 26).
- 178 Podmínka týkající se příčinné souvislosti vyžadovaná čl. 288 druhým pododstavcem ES totiž předpokládá existenci dostatečně přímé příčinné souvislosti mezi jednáním orgánů Společenství a škodou (rozsudek Dumortier a další v. Rada, uvedený v bodě 177 výše, bod 21; rozsudek Soudu ze dne 24. října 2000, Fresh Marine v. Komise, T-178/98, Recueil, s. II-3331, bod 118, potvrzený v řízení o opravném prostředku rozsudkem Soudního dvora ze dne 10. července 2003, Komise v. Fresh Marine, C-472/00 P, Recueil, s. I-7541).
- 179 Je zajisté pravda, že Spojeným státům americkým bylo na základě jejich žádosti DSB pouze povoleno, a nikoli přikázáno přistoupit k odnětí koncesí formou zvýšení jejich cla na dovozy výrobků pocházejících ze Společenství. Americká vláda měla dokonce i po udělení tohoto povolení možnost vyřešit spor mezi ní a Společenstvím bez přijetí odvetných opatření proti poslední uvedenému.
- 180 Americká administrativa stejně tak využila diskreční možnosti volby, když jednak rozhodla postihnout svým odvetným opatřením akumulátory, přičemž z něho sama vyloučila akumulátory pocházející z některých členských států Společenství, a jednak stanovila sazbu zvýšení dovozního cla zatěžujícího dotčené výrobky na 96,5 %.

- 181 Nic to nemění na tom, že v případě neexistence sporného režimu dovozu banánů do Společenství a předchozího konstatování ze strany DSB jeho neslučitelnosti s pravidly WTO by Spojené státy americké nemohly ani vyžadovat, ani získat od DSB povolení suspendovat své celní koncese na výrobky pocházející ze Společenství až do úrovně zrušení nebo zmenšení výhod způsobených zachováním sporného režimu Společenství.
- 182 DSB totiž určil hodnotu obchodů, do jejíž výše bylo americké administrativě povoleno suspendovat její celní koncese ve vztahu ke Společenství na základě hodnoty škody utrpěné americkým hospodářstvím z důvodu režimu dovozu banánů do Společenství, jenž byl shledán neslučitelným s pravidly WTO.
- 183 Za těchto podmínek je třeba nahlížet na odnětí koncesí ve vztahu ke Společenství ve formě celní dovozní přírážky jako na následek objektivně vyplývající, podle obvyklého a předvídatelného průběhu řešení sporů WTO uznaného Společenstvím, z toho, že žalované orgány ponechaly v platnosti režim dovozu banánů neslučitelný s dohodami WTO.
- 184 Jednostranné rozhodnutí Spojených států amerických o zavedení celní přírážky na dovozy akumulátorů pocházejících ze Společenství tak nepřerušuje příčinnou souvislost existující mezi škodou, kterou zavedení této přírážky způsobilo žalobkyním, a ponecháním v platnosti sporného režimu dovozu banánů ze strany žalovaných.
- 185 Jednání žalovaných orgánů totiž nezbytně vedlo americkou administrativu k přijetí odvetného opatření v souladu s postupy zavedenými UŘS a uznanými Společenstvím, takže na toto jednání je třeba nahlížet jako na rozhodující příčinu škody, kterou nesly žalobkyně v důsledku zavedení americké celní přírážky.

- 186 Již před 19. dubnem 1999, kdy DSB povolil Spojeným státům americkým vybírat jejich dovozní přírážku, si žalované orgány byly vědomy hrozby okamžitých amerických odvetných opatření.
- 187 Již 10. listopadu 1998 zveřejnily Spojené státy americké prozatímní seznam výrobků pocházejících ze Společenství, které zamýšlely zatížit dovozní přírážkou, jejíž brzké použití se sazbou ve výši 100 % potvrdily dne 21. prosince 1998.
- 188 Od 3. března 1999, data uložení povinnosti složit bankovní záruku ve výši 100 % hodnoty uvedených dovážených výrobků vývozcům ze Společenství, již nemohly žalované nevědět o pevném úmyslu Spojených států amerických zavést celní přírážku. Žádné pochybnosti nemohly přetrvávat po tiskovém sdělení zvláštního zástupce ze dne 9. dubna 1999 oznamujícím seznam výrobků postižených celní přírážkou.
- 189 S ohledem na příčinnou souvislost nemají význam námitky žalovaných vycházející z neexistence jakéhokoli vztahu mezi sporným režimem dovozu banánů a rozhodnutím, jež přičítají žalobkyním platit celní přírážku, z tvrzené neexistence jejich povinnosti pokračovat v uvádění svých akumulátorů na americký trh, a konečně, z předpokládané možnosti znovu vyjednat cenu jejich výrobků nebo je vyvážet na jiné trhy.
- 190 Takové úvahy, týkající se pouze opatření, jež mohly žalobkyně uplatnit, aby se vyhnuly placení celní přírážky a snížily svou obchodní újmu, nemohou zpochybnit existenci dostatečně přímé příčinné souvislosti mezi jednáním žalovaných a škodou utrpěnou žalobkyněmi v důsledku zavedení přírážky.

- 191 Je proto namístě připustit existenci vyžadované přímé příčinné souvislosti mezi jednak jednáním žalovaných orgánů ve vztahu k dovozům banánů do Společenství a jednak škodou, kterou utrpěly žalobkyně z důvodu zavedení americké celní přírážky.

K neobvyklé a zvláštní povaze utrpěné škody

— Argumenty účastníků řízení

- 192 Žalobkyně mají za to, že neobvyklá a zvláštní povaha utrpěné škody vyplývá z dvojí diskriminace způsobené jednáním žalovaných orgánů.
- 193 Celní přírážka zaprvé postihuje velmi zvláštní skupinu hospodářských subjektů uvedených na speciálním seznamu vyhotoveném americkou administrativou.
- 194 Žalobkyně jsou ve vztahu k ostatním podnikům penalizovaným odvetnými opatřeními diskriminovány, jelikož samy nesou skoro 6 % z celkové částky 191,4 milionu USD uvedené v rozhodnutí americké vlády zavádějícím odvetná opatření.
- 195 Žalobkyně se v každém případě považují za oběti diskriminace nejen ve vztahu k podnikům vyrábějícím průmyslové akumulátory, ale i ve vztahu ke všem podnikům Společenství, jelikož tyto všechny podniky mohly být předmětem sankcí.

- 196 Žalobkyně zadruhé zdůrazňují, že za obvyklé riziko pro podnik nelze považovat takové riziko, kterému je vystaven subjekt, jenž je povinen nenadále zaplatit prohibitivní clo ze svých dovozů v důsledku obchodního sporu, jenž vyvstal v jiném odvětví než v odvětví jeho činnosti.
- 197 Žalobkyně dodávají, že zájem na ponechání v platnosti některých předpisů SOT s banány nelze platně považovat za základní cíl obecného zájmu Společenství, jehož důležitost ospravedlňuje negativní následky pro určité subjekty. Nejde o zrušení, nýbrž o přizpůsobení SOT s banány právnímu řádu WTO.
- 198 Žalované orgány odpovídají, že podmínky týkající se neobvyklé a zvláštní škody nejsou v projednávaném případě splněny. Jednak situace žalobkyň na americkém trhu mohla být kdykoli změněna jednostrannými akty členských států nebo v důsledku dohod mezi Společenstvím a Spojenými státy americkými. Kromě toho okruh subjektů dotčených americkými opatřeními není omezen tak, aby bylo možno považovat jejich škodu za neobvyklou a zvláštní.
- 199 Jednotlivec utrpí neobvyklou a zvláštní škodu, pouze pokud byl poškozen zvláštním způsobem nebo jinak a podstatně závažněji než ostatní hospodářské subjekty (rozsudek Soudního dvora ze dne 6. prosince 1984, Biovilac v. EHS, 59/83, Recueil, s. 4057, bod 28). Americká přírážka přitom postihuje naopak stejným způsobem všechny vývozce akumulátorů pocházejících ze Společenství do Spojených států.
- 200 Pokud Soudní dvůr zdůraznil určitou odpovědnost v důsledku nepřiměřených ztrát, které musely některé subjekty nést následkem legálně přijatých aktů (rozsudek De Boer Buizen v. Rada a Komise, výše uvedený v bodě 157, bod 17), jednalo se

nicméně, na rozdíl od přezkoumávané věci, o akt omezující obchod a přijatý Společenstvím. Dotčené podniky mohly být odškodněny, pouze pokud utrpěly nepřiměřenou majetkovou škodu ve vztahu k ostatním distributorům týchž výrobků.

- 201 Zvýšení amerického dovozního cla zavedené po pěti měsících od předběžného oznámení není možné považovat za neobvyklou okolnost, nejen proto, že dohody WTO, a dokonce již od roku 1947 GATT, umožňují změnit cla na základě článku XXVIII GATT, ale rovněž proto, že různé nástroje ochrany obchodu působí rovnocenným způsobem prostřednictvím zvýšení cla.

— Závěry Soudu

- 202 Pokud jde o škodu, kterou mohou utrpět hospodářské subjekty z důvodu činnosti orgánů Společenství, újma je jednak neobvyklá, pokud přesahuje meze hospodářského rizika vlastního činností v dotčeném odvětví, a jednak zvláštní, pokud zasahuje konkrétní kategorii hospodářských subjektů nepřiměřeným způsobem v porovnání s ostatními subjekty (viz rozsudek ze dne 28. dubna 1998, *Dorsch Consult v. Rada a Komise*, uvedený v bodě 155 výše, bod 80, a rozsudek *Afrikanische Frucht-Compagnie a Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert v. Rada a Komise*, uvedený v bodě 89 výše, bod 151).

- 203 V projednávaném případě není prokázáno, že by žalobkyně utrpěly z důvodu neslučitelnosti režimu dovozu banánů do Společenství s dohodami WTO újmu přesahující meze rizika vlastního své vývozní činnosti.

- 204 Je pravda, že jak to uvádí její preambule, cílem dohody o zřízení WTO je zavedení uceleného mnohostranného obchodního systému zahrnujícího výsledky snah o liberalizaci obchodu dosažené v minulosti.
- 205 Nicméně je třeba konstatovat, že možnost suspendovat celní koncese, což je opatření upravené dohodami WTO, ke kterému došlo v projednávaném případě, je jedním z nebezpečí vlastních stávajícímu systému mezinárodního obchodu. Toto nebezpečí proto musí nutně nést každý subjekt, který se rozhodne uvádět své výrobky na trh jednoho z členů WTO.
- 206 Jak na to samy žalobkyně poukázaly, rozhodnutí rozhodců ze dne 9. dubna 1999 zdůraznilo, že dočasná povaha, kterou čl. 22 odst. 1 UŘS přiznává suspenzi koncesí, ukazuje, že jejím cílem je podnítit dotčeného člena WTO k dodržování doporučení a rozhodnutí DSB.
- 207 Kromě toho z čl. 22 odst. 3 písm. b) a c) UŘS, jakožto mezinárodního instrumentu, který byl vhodným způsobem zveřejněn za účelem zajištění, aby jej subjekty Společenství znaly, vyplývá, že žalující člen WTO může požadovat povolení suspendovat koncese nebo jiné závazky v jiných odvětvích, než ve kterých skupina odborníků nebo odvolací orgán shledaly porušení, kterého se dopustil dotčený člen, ať již na základě téže dohody, nebo jiné dohody WTO.
- 208 Žalobkyně proto nesprávně tvrdí, že za běžné riziko nelze považovat možnost použití odvetných opatření třetím státem v důsledku sporu vzniklého v odvětví zcela odlišném, než je jejich odvětví.

- 209 Z toho vyplývá, že na rizika, kterým z tohoto důvodu mohlo být vystaveno uvádění akumulátorů na americký trh ze strany žalobkyně, nelze nahlížet jako na cizí obvyklým rizikům mezinárodního obchodu v jeho současném stavu.
- 210 Žalobkyně ostatně samy ve svých písemnostech poukázaly na to, že celní koncese, které byly vyjednány se Spojenými státy americkými ve formě původního dovozního cla se sníženou sazbou 3,5 %, neměly neměnnou povahu.
- 211 Za podmínek projednávaného případu tak není namístě mít škodu, kterou utrpěla žalobkyně, za neobvyklou.
- 212 Takové zjištění je dostatečné pro vyloučení jakéhokoli nároku na náhradu škody z tohoto důvodu. Není proto nezbytné, aby Soud rozhodl o podmínce týkající se zvláštnosti škody.
- 213 Z toho vyplývá, že žalobu žalobkyně na náhradu škody založenou na režimu mimosmluvní odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů je třeba zamítnout.
- 214 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že žalobu je třeba zamítnout v plném rozsahu jako neopodstatněnou.

K nákladům řízení

- 215 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.
- 216 Vzhledem k tomu, že žalobkyně neměla ve věci úspěch, je namístě jí uložit, kromě vlastních nákladů, náhradu nákladů řízení vynaložených Radou a Komisí v souladu s návrhy těchto dvou žalovaných orgánů v tomto smyslu.
- 217 Podle čl. 87 odst. 4 prvního pododstavce jednacího řádu členské státy, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, nesou vlastní náklady řízení.
- 218 V důsledku toho ponese Španělské království své vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů

Soud (velký senát)

rozhodl takto:

1) Žaloba se zamítá.

2) **Žalobkyně ponese vlastní náklady řízení, jakož i náklady řízení Rady a Komise.**

3) **Španělské království ponese vlastní náklady řízení.**

Vesterdorf

Lindh

Azizi

Pirrung

Legal

García-Valdecasas

Tiili

Cooke

Meij

Vilaras

Forwood

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 14. prosince 2005.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda

E. Coulon

B. Vesterdorf

Obsah

Právní rámec	II - 5400
Skutkový základ sporu	II - 5407
Řízení	II - 5415
Návrhová žádání účastníků řízení	II - 5417
K přípustnosti	II - 5418
K nesouladu žaloby s ustanoveními čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu	II - 5419
Argumenty účastníků řízení	II - 5419
Závěry Soudu	II - 5420
K pravomoci Soudu	II - 5421
Argumenty účastníků řízení	II - 5421
Závěry Soudu	II - 5422
K věci samé	II - 5424
K odpovědnosti Společenství za protiprávní jednání jeho orgánů	II - 5424
Argumenty účastníků řízení	II - 5425
— K protiprávnostem vytýkaným žalovaným orgánům	II - 5425
— K právní povaze norem údajně porušených žalovanými	II - 5428
— K závažnosti tvrzených porušení	II - 5429
	II - 5457

Závěry Soudu	II - 5430
— K předběžné otázce možnosti dovolávat se předpisů WTO	II - 5430
— K výjimce vycházející z úmyslu splnit konkrétní povinnost převzatou v rámci WTO	II - 5432
— K výjimce založené na výslovném odkazu na konkrétní ustanovení dohod WTO	II - 5438
K použití <i>per analogiam</i> režimu mimosmluvní odpovědnosti členských států	II - 5440
K odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů	II - 5441
K zásadě mimosmluvní odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů	II - 5441
— Argumenty účastníků řízení	II - 5441
— Závěry Soudu	II - 5442
K existenci skutečné a určité škody	II - 5443
— Argumenty účastníků řízení	II - 5443
— Závěry Soudu	II - 5444
K příčinné souvislosti mezi utrpěnou újmou a jednáním žalovaných orgánů ..	II - 5445
— Argumenty účastníků řízení	II - 5445
— Závěry Soudu	II - 5447
K neobvyklé a zvláštní povaze utrpěné škody	II - 5450
— Argumenty účastníků řízení	II - 5450
— Závěry Soudu	II - 5452
K nákladům řízení	II - 5455